

Враховуючи думку М. П. Васильєвої [1], вважаємо за доцільне доповнити цей перелік видів компетентностей ще одним – деантологічною компетентністю, яка є однією з необхідних складових частин професійної компетентності юриста, і є інтегрованим особистісним утворенням, що поєднує у собі мотиваційну, когнітивну, діяльну та рефлексивну сфери.

Отже, спираючись на дослідження вчених, які займалися проблемою визначення компетентності, можна зробити **висновок**, що професійна компетентність юриста – це інтегроване особистісне утворення, що складається з досвіду, теоретичних знань, практичних умінь, особистісних якостей, що забезпечує готовність професіонала до ефективного виконання професійної діяльності.

Список бібліографічних посилань

1. Васильєва М. П. Деонтологічна компетентність педагога як мета деонтологічної підготовки // Проблеми сучасного мистецтва і культури: зб. наук. пр. Харків: Стиль-издат, 2003. С. 22–32.
2. Лебединець Т. М. Структура професійної компетентності викладача медичного училищ // Проблеми сучасного мистецтва і культури: зб. наук. пр. Харків: Стиль-издат, 2003. С. 97–104.
3. Маркова А. К. Психология труда учителя. М.: Просвещение, 1993. 192 с.
4. Сисоєва С. О. Педагогічна технологія у неперервній професійній освіті // Неперервна професійна освіта: філософія, педагогічні парадигми, прогноз: монографія/В. П. Андрющенко, І. А. Зязюн, В. Г. Кремень, С. Д. Москаленко, Н. Г. Ничкало, С. О. Сисоєва, Я. В. Цехмістер, О. В. Чалий; за ред. В. Г. Кременя. Київ: Наук. думка, 2003. 853 с.

Одержано 11.02.2017

Рассмотрены разные подходы к определению понятия «компетентность». Показано, что профессиональная компетентность имеет сложную структуру, в частности, профессиональная компетентность юриста включает также и деантологическую составляющую, которая также имеет сложную структуру и определяет профессиональное поведение правоохранителей.

Ключевые слова: компетентность, деантологическая компетентность, юрист, правоохранитель.

УДК 371.132:371.125

Олена Іванівна ФЕДОРЕНКО,

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки та психології факультету № 3
Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-4948-9524>

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Проаналізовано стан дослідженості проблеми формування професіоналізму майбутніх офіцерів поліції. Визначено сутність і особливості професіоналізму в професії поліцейського. Розкрито основні напрямки удосконалення освітнього процесу у вищих навчальних закладах з метою формування у майбутніх поліцейських професіоналізму.

Ключові слова: професіоналізм, працівник поліції, ознаки професіоналізму, вищий навчальний заклад.

Становлення особистості майбутнього професіонала-правоохоронця відбувається під час навчання у ВНЗ МВС України. Слід відзначити, що незважаючи на значну кількість психолого-педагогічних досліджень, які проводяться в аспекті підготовки майбутніх фахівців правоохоронної сфери, постають нові й нові завдання, розв'язання яких має на меті удосконалити як сам процес підготовки до професійної діяльності, так і підвищення рівня підготовки. Це можливо за умов поєднання у процесі підготовки нових психологічних і педагогічних досягнень з різних напрямів цих наук. А саме:

- дослідження впливу негативних психоемоційних станів працівників правоохоронних органів та їх корекція;
- різні аспекти удосконалення організації освітнього процесу у підготовці майбутніх офіцерів поліції;
- актуальні питання теорії і практики формування особистості професіонала в системі МВС;
- дослідження особливостей професійного спілкування працівників поліції;
- професійно орієнтоване викладання іноземних мов у вищих навчальних закладах МВС;
- питання психолого-педагогічної підготовки працівників поліції до попередження злочинності у молодіжному середовищі та насильства в сім'ї.

Становлення державності в незалежній Україні поставило перед організацією вищої освіти в системі МВС, принципово нові й важливі завдання. Від рівня підготовки фахівців правоохоронної сфери залежить майбутнє не тільки держави, а й кожного члена суспільства. На працівників правоохоронних органів покладено важливі функції підтримки громадського порядку, дотримання законності, захисту прав і свобод людини, запобігання вчиненню правопорушень. Вирішити ці завдання можуть тільки висококваліфіковані професіонали, які мають не лише відповідні знання, уміння та навички професійної діяльності, а й таку мотивацію та самосвідомість, котрі відображають ставлення до людини як до найвищої цінності.

З'ясування сутності та змісту професіоналізму працівників органів внутрішніх справ було предметом досліджень О. Бандурки, В. Бакуменка, В. Барка, В. Білоліпечького, С. Бублика, В. Венедіктова, І. Голосніченка, О. Землянської, М. Іншина, В. Лапшиної, В. Медведєва, В. Плішкіна, М. Саппи, С. Сливки, В. Соболева та інших вчених.

Оскільки основи професіоналізму закладаються ще під час навчання курсантів у вищому навчальному закладі, то аналіз літератури з цієї проблеми показав, що певні аспекти підготовки майбутніх працівників міліції до професійної діяльності розглянуто у дослідженнях В. Барковського, С. Богдан, Ф. Думка, Л. Дягілевої, М. Ісаєнка, О. Косаревської, І. Михайліченко, Н. Могілевської, А. Морозова, В. Тюріної, Г. Яворської, С. Яворського та ін.

Професія, як певний набір умінь, навичок і якостей особистості у тому чи іншому виді діяльності, являє собою відносно самостійний, конкретно-історичний, спеціалізований та інституціалізований рід занять, що виник під впливом соціального поділу праці. До важливих ознак професії, як виду діяльності, можна віднести наступні: відносно довготривале виконання певних функцій; наявність спеціальної освіти, відповідних знань, вмінь і навичок, здобутих під час навчання і удосконалених в процесі професійної діяльності; отримання плати за свою працю, доходу, що забезпечує підтримання існування працівника та його сім'ї; створення певного суспільного статусу, способу життя людини, її поведінки як на роботі, так і поза нею, що приводить до ототожнення, ідентифікації людини з її професією.

Підсумувавши вище наведені ознаки, професії можливим стає визначення наступних ознак професіоналізму працівників поліції: 1) професіоналізм – одна з найважливіших сторін професійної культури працівника органів внутрішніх справ як спеціаліста, елемент (міра) його компетентності; 2) професіоналізм визначає ділову надійність, здатність успішно й безпомилково здійснювати конкретну правоохоронну діяльність як у звичайних умовах, так і в екстремальних, нестандартних ситуаціях; 3) на особистісному рівні професіоналізм обумовлюється певними досягненнями в діяльності, високим рівнем сформованості професійної і духовної культури у всій її досконалості [2].

Професіоналізм у правоохоронній діяльності – це «відповідний набір та стан розвитку системи діяльнісних, професійно-ділових, комунікативних та особистісних якостей правоохоронців, що забезпечують ефективну професійну діяльність, реалізуючись у професійній культурі та етиці». На думку В. Лапшиної, «професіоналізм діяльності правоохоронця характеризується гармонічним сполученням високої професійної компетентності та професійних умінь і навичок на рівні майстерності» [1].

Професіоналізм у загальному вигляді – це інтегральна характеристика працівника, яка відбиває рівень і характер оволодіння людиною професією і означає, що людина виконує свою діяльність на рівні високих зразків, що склалися в професії до теперішнього часу. Він передбачає забезпечення працівником високої результативності праці, ефективне

здійснення професійної діяльності у взаємодії з іншими людьми, наявність професійно важливих якостей особистості працівника. Тому поняття «професіоналізму», на думку В. Лапшиної, охоплює три сторони праці: професійну діяльність, професійне спілкування, особистість професіонала.

Професіоналізм працівника поліції – це насамперед здатність визначати, з урахуванням умов і реальних можливостей, найбільш ефективні шляхи та способи розв'язання поставлених перед ними завдань професійної діяльності у межах нормативно визначених повноважень.

Саме процес навчання у ВНЗ дозволяє сформувати у майбутніх фахівців необхідні у професійній діяльності знання, уміння, навички (правові, соціальні, педагогічні, психологічні та ін.), виховати та розвинути риси та якості особистості, що стануть основою їх професіоналізму. Освітній процес, який втілює мету підготовки, має бути побудований таким чином, щоб забезпечити взаємодію викладача і курсанта, розвиток його пізнавальної мотивації та інтересу майбутніх фахівців як до навчальної діяльності, так і до професійної; стимулювання курсантів до активного засвоєння і творчого застосування знань та вмінь; виховання професійно значущих рис та якостей особистості, що досягається шляхом відбору відповідного змісту та варіативного застосування викладачем різних методів, прийомів та організаційних форм.

Таким чином, професіоналізм працівника поліції – це є поєднання набутих під час навчання знань, удосконалених в процесі діяльності професійних умінь та навичок, сформованих професійно важливих рис та якостей особистості (моральних, вольових, комунікативних та ін.), високий рівень правової культури і правосвідомості.

Список бібліографічних посилань

1. Лапшина В. Л. Професіоналізм в діяльності органів внутрішніх справ: проблеми теорії та практики: підручник. Харків: Вапнярчук Н. М., 2005. 224 с.

2. Попков В. А., Коржуев А. В. Теория и практика высшего профессионального образования: учеб. пособие. М.: Академ. проект, 2004. 428 с.

Одержано 18.02.2017

Проанализирована проблема формирования профессионализма будущих офицеров полиции. Определена сущность и особенности профессионализма в профессии полицейского. Раскрыты основные направления усовершенствования образовательного процесса в высших учебных заведениях с целью формирования профессионализма у будущих полицейских.

Ключевые слова: профессионализм, работник полиции, признаки профессионализма, высшее учебное заведение.

УДК:343.81-058.56:316.6

Володимир Миколайович ФІЛОНЕНКО,

кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціології та психології
факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-2662-1705>

ДО ПИТАННЯ ВИВЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ В СЕРЕДОВИЩІ ЗАСУДЖЕНИХ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У МІСЦЯХ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Розглянуто особливості проведення дослідження соціально-психологічного клімату серед засуджених, які відбувають покарання в місцях позбавлення волі. Вказано мету, порядок отримання та аналізу даних та їх подальше використання в роботі персоналу установ виконання покарань.

Ключові слова: засуджений до позбавлення волі, соціально-психологічний клімат.